

Landschappelijk inpassingsplan

Opdrachtgever:
Fam. Hoftijzer
Veenhuisweg 4
7121 Aalten
Nov. 2022/Juni 2023

Toelichting op de landschappelijke inpassing

Korte historie

Het plangebied ligt aan de Veenhuisweg ten zuid-oosten van het dorp Aalten.

Locatie plangebied Veenhuisweg

De boerderij 'Groot Veenhuis' heeft altijd op de huidige plek gestaan. De locatie is op de verschillende kaarten, gebruikt in dit rapport, omcirkeld aangegeven. Op de kaart van 1850 wordt de boerderij al aangegeven, dan als 'Veenhuis'. In ca. 1890 is er een boerderij in de buurt gebouwd die 'Klein Veenhuis' genoemd werd. Boerderij 'Veenhuis' werd vanaf dat moment 'Groot Veenhuis'.

Huidige situatie

Landschappelijk gezien ligt het plangebied op de grens van het 'kampenlandschap' en het heide ontginningslandschap.

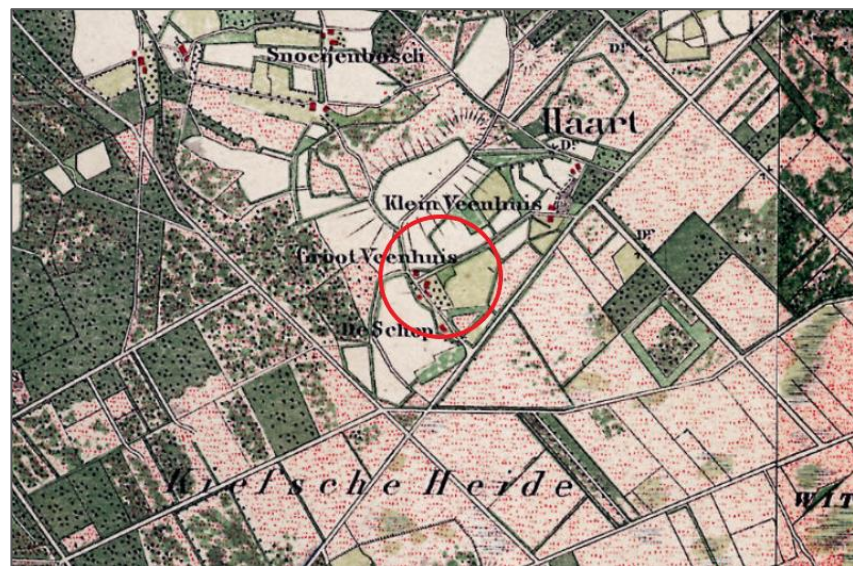
Het kampenlandschap is een van oorsprong grillig en zeer kleinschalig landschap ontstaan door geleidelijke individuele ontginning. De boerderijen liggen verspreid in een omgeving met vrij veel reliëf. Op de hogere delen zijn door ophoging bouwlanden ontstaan, de zogenaamde kampen. De lagere delen bestaan uit weiland afgewisseld met (nog niet ontgonnen) heide percelen. Dit alles in een zeer dicht netwerk van hakhoutsingels, bossen en bosjes.

Ten noorden van de boerderij is dit nog redelijk zichtbaar. Hoogteverschillen door afwisseling van bouwlanden en graslanden zijn nog enigszins aanwezig. Kleinschaligheid door beplantingen is in de loop van de tijd wel sterk verminderd.

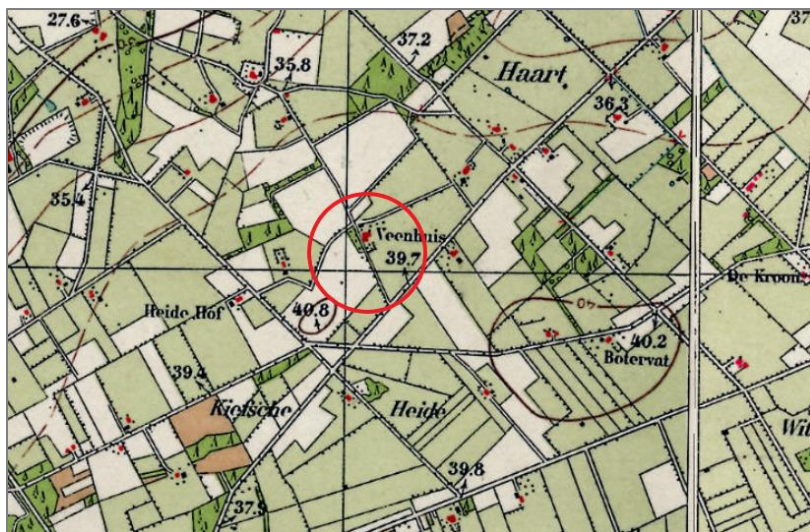
Binnen het heide ontginningslandschap bleef de heide lange tijd onbewoonbaar. Door allerlei ontwikkelingen was het mogelijk de heidegebieden rond 1900 te ontginnen. Bij de ontginning van de heide ging men rationeel te werk. Dit is te zien aan de rechte lijnen: zo veel mogelijk rechte wegen en rechte percelen. Beken en sloten vormen vaak de kavelgrens. Grasland en bouwland komen beide veel voor. Er zijn in het heideontginningslandschap vaak nog onverharde wegen te vinden. Het landschap was in het verleden besloten door houtwallen en houtsingels op de hogere delen en knotbomen in de lagere gebieden. Tegenwoordig is het heideontginningslandschap meer open, doordat veel beplanting is verdwenen. De bebouwing is verspreid over het landschap. In het huidige terrein zijn de rechte lijnen van wegen en kavels goed herkenbaar.

situatie ca. 1850

situatie ca. 1900

situatie ca. 1950

situatie ca. 2000

Op de verschillende topografische kaarten is te zien dat de wegenstructuur grotendeels intact is gebleven, maar dat de kleinschaligheid in de loop van de tijd sterk is veranderd.

Directe omgeving:

De omliggende gronden zijn in eigendom van de opdrachtgever en worden agrarisch gebruikt als zowel gras- als bouwland. Op meerdere plekken wordt graan verbouwd, in een aantal gevallen met een akkerrand.

Het erf

Het erf wordt momenteel ontsloten door een toegangsweg met een (nog relatief jonge) lindenlaan. Op het erf staan meerdere gebouwen: de boerderij zelf met het eraan vastgelegen varkens spieker, aan de achterzijde (noordkant) een zogenaamde 'schoppe' en daarachter diverse meer 'moderne' schuren.

Langs de toegangsweg en aan de achterzijde van de boerderij staan bijzondere gebouwen die cultuurhistorisch gezien interessant zijn, in ieder geval al op de kaart van 1900 ingetekend zijn.

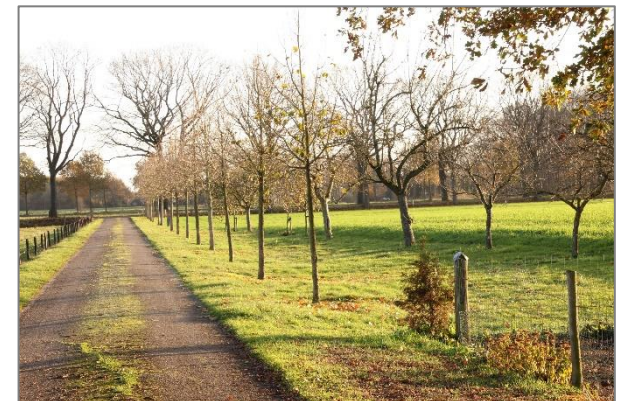
Behalve boerderij met de varkensspieker, worden alle gebouwen gesloopt om elders nieuw te kunnen gaan bouwen.

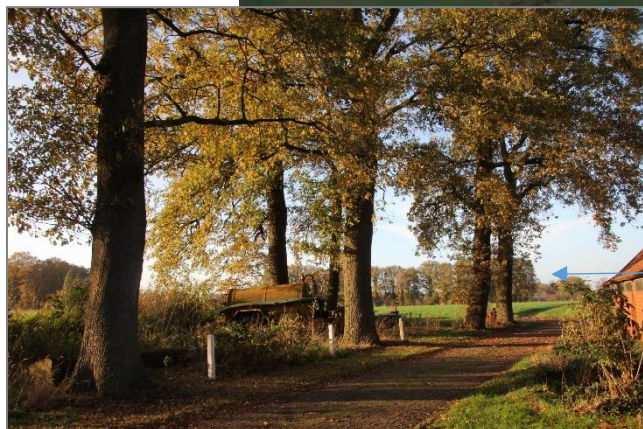
De boerderij heeft monument groene schilden, groene luiken en antraciet pannen dak. De gevel is met bewerkt houtwerk en met vormen geschilderde raamdorpels sierlijk en door de kleine ramen heeft het geheel een fraaie

uitstraling.

Op het erf staan verspreid meerdere erfbomen van respectabele leeftijd, met name zomereik maar ook tamme kastanje. Deze bomen geven het erf aanzien. Langs de toegangsweg staan eenzijdig linden. Evenwijdig met de toegangsweg is een steilrand. Tussen de linden langs de toegangsweg en deze steilrand staan diverse hoogstamfruitbomen.

huidige situatie foto
impressie vanuit erf
richting landschap

huidige situatie foto
impressie vanuit landschap
richting erf

Beleid

Rijk/provincie

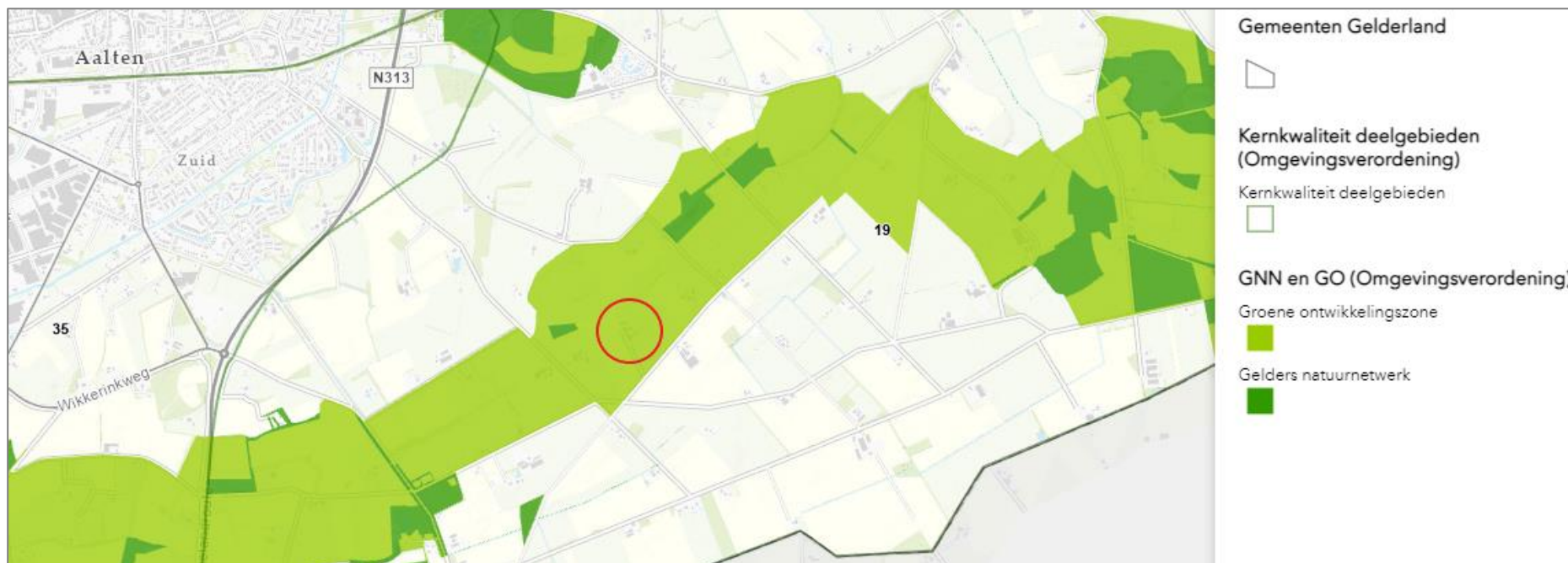
De natuur in Nederland is behoorlijk versnipperd. Om daar verandering in aan te brengen, leggen het Rijk en provincies sinds 1990 een samenhangend netwerk van grote en kleine natuurgebieden en natuurlijke cultuurlandschappen aan: het Gelders NatuurNetwerk (GNN). Het GNN is een gebied met een samenhangend netwerk van binnen de provincie Gelderland bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang dat strekt tot de veiligstelling van ecosystemen met de daarbij behorende soorten. Dit Gelders natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens zoekgebied voor te realiseren nieuwe natuur.

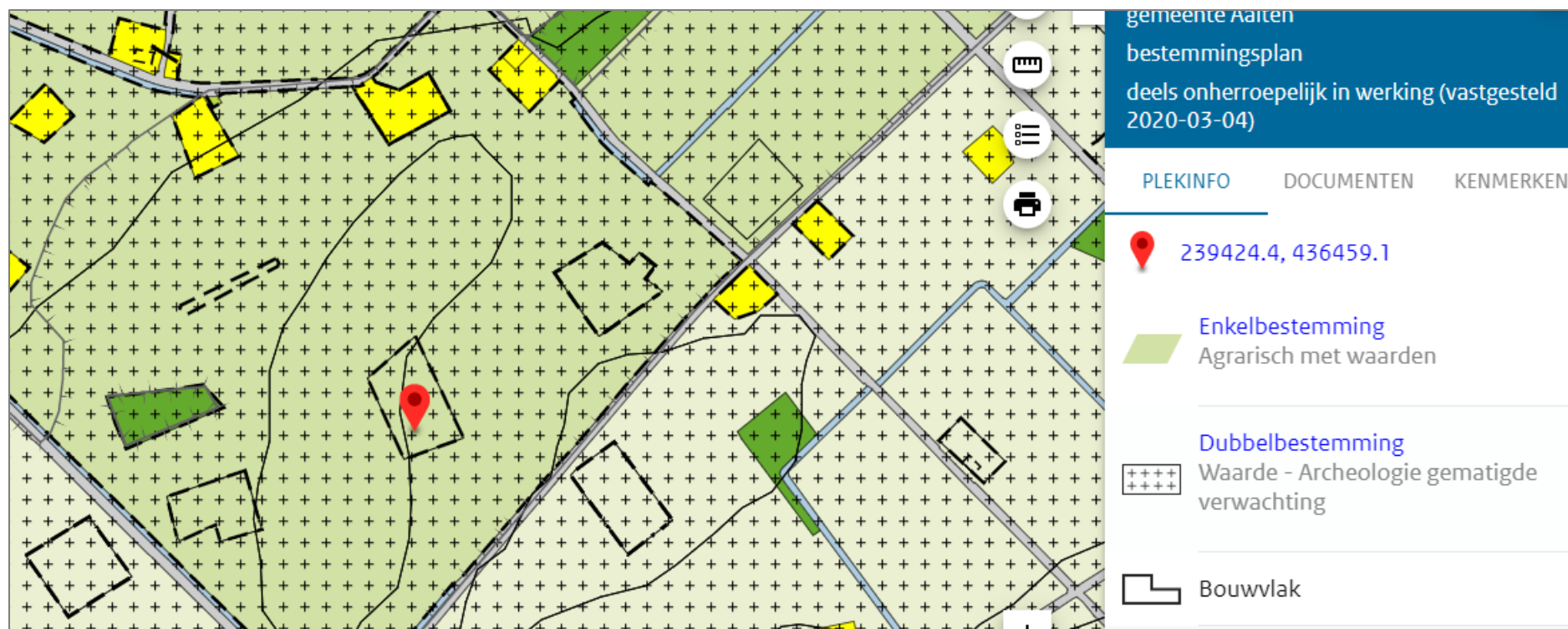
Het doel van het GNN is om te komen tot duurzame populaties van kwetsbare planten en diersoorten. Om de planten en diersoorten gezond en veerkrachtig te houden, moeten ze in verschillende leefgebieden kunnen voorkomen. Dit is belangrijk voor de voortplanting, het bevordert de genetische variatie binnen een soort. Soorten hebben zo meer overlevingskansen en meer uitwisselingsmogelijkheden.

Subsidie

Voor de ontwikkeling van nieuwe natuur, inrichting en beheer, stelt de provincie financiële middelen beschikbaar via de provinciale regelingen zoals het natuurbeheer, agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer.

Het plangebied ligt in de groene ontwikkelingszone van het GNN.

Gemeente

In het bestemmingsplan van de gemeente Aalten is zowel het plangebied als de omgeving begrensd als ‘enkelbestemming agrarisch met waarden’ met ‘archeologische gematigde verwachting’.

De gemeente Aalten heeft voor het gemeentelijke beleid een landschapsontwikkelingsplan (LOP) opgesteld. Binnen dit plan valt het plangebied onder deelgebied 6: Haart, en daarbinnen onder 6a: de rand van de Haart met eenmansessen. Voor dit gebied zou er aandacht besteed moeten worden aan o.a. heggen, hagen, lanen, hoogstamboomgaarden en waterberging. Het nabijgelegen Beestmans wordt genoemd als een zogenaamde ‘Parel’.

Landschapsdoelen voor bebouwing zijn:
een mooi landschap en het herkenbaar houden van de Achterhoekse identiteit.

Voor erfbeplanting wordt het volgende vermeld:

De meeste boerderijen in het gebied zijn redelijk voorzien van erfbeplanting. Wellicht kunnen ze nog verder aan landschapswaarde winnen met een mooie erfbeplanting. Dit moet ook voorwaarde zijn voor nieuwe gebouwen.

Eik en linde zijn daarbij de soorten die het meest voor de hand liggen. Hoogstamfruitbomen en walnoot kunnen zowel in het jonge als het oude cultuurlandschap een erf (op den duur) een prachtig aanzien geven.

Toelichting op de landschappelijke inpassing

Zoals reeds vermeld bij de huidige situatie, heeft het erf van de familie Hoftijzer al een zeer groen karakter.

Het merendeel van dit groen is ook passend in de omgeving. In het verleden en nu nog steeds heeft de familie Hoftijzer een ANLB overeenkomst met op meerdere plekken een beheersovereenkomst voor graanakkers.

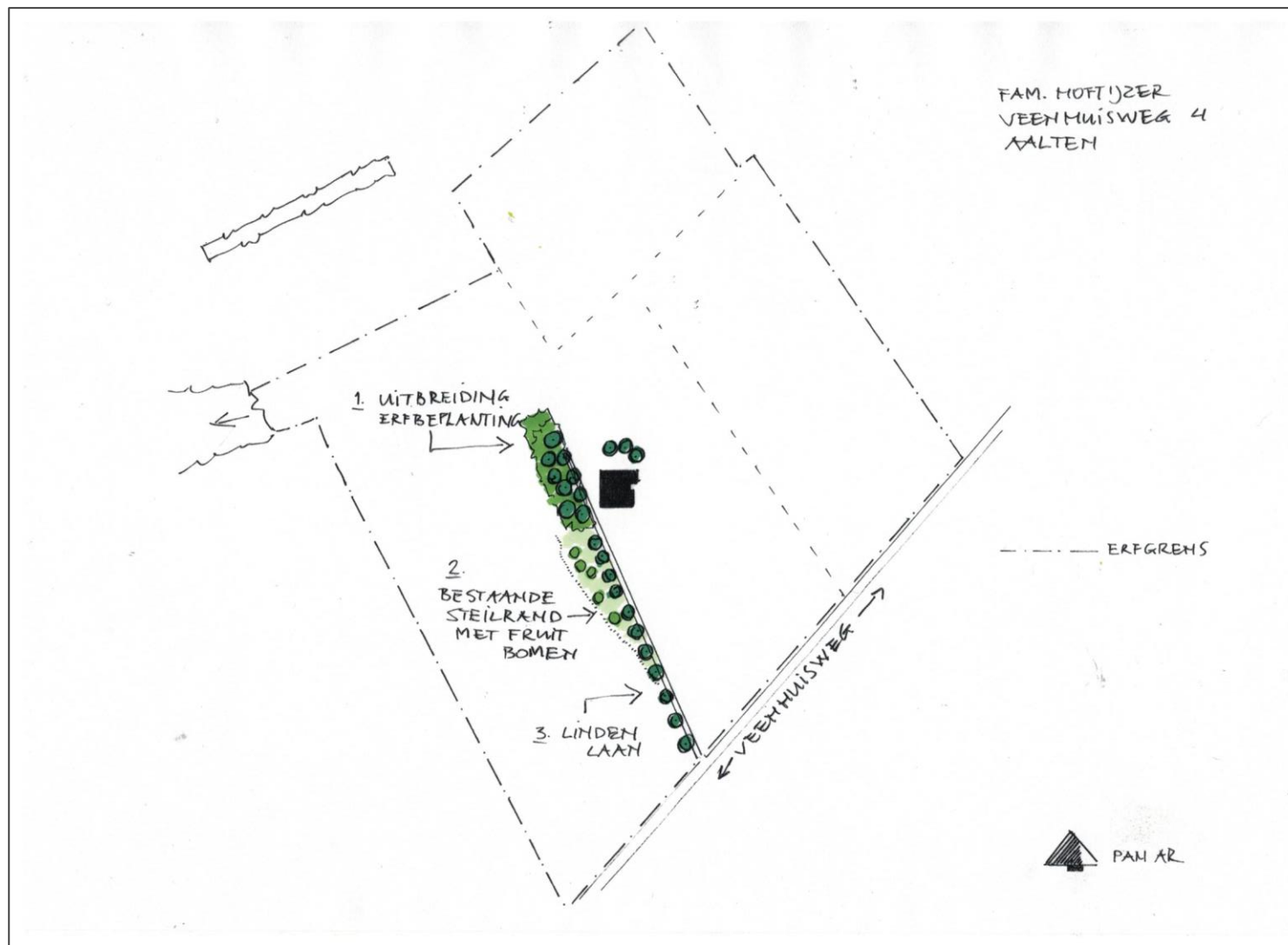
Zoals aangegeven worden de schuren afgebroken waardoor bouwruimte ontstaat op een andere plek.

De bestaande beplanting op het erf wordt aan de noordzijde uitgebreid. Hierdoor kan de bestaande beplanting meer uit uitgroeien tot een erfbosje met een beplanting van verschillende leeftijd, dus meer fasen en variatie, goed voor flora en fauna. Tevens zorgt dit voor een toekomst bestendig erfbos.

Langs de toegangsweg ligt een steilrand met tussen deze steilrand en de toegangsweg enkele (hoogstam)fruitbomen. Deze steilrand is bijzonder uit cultuurhistorisch oogpunt en geeft door de extensieve manier van beheer kansen voor flora en fauna en vergroot hiermee de biodiversiteit. De 'ondergrond' van de hoogstamboomgaard wordt ontwikkelt tot een bloemrijk grasland.

De aanwezige lindenlaan wordt aangevuld met linden op die plekken waar een leegte is. Ook kan er overwogen worden de lindenlaan aan de andere zijde van de toegangsweg aan te vullen. Hiermee ontstaat een meer robuuster lindenlaan.

Plan Veenhuisweg

Beplantingsplan

Veenhuisweg

1 Erfbos

Het erfbos wordt aangevuld met met name struikvormers en een enkele zomereik om de oudere eiken op den duur te kunnen vervangen.

Sortiment

Amelanchier lamarckii drechts krenteboompje

Carpinus betulus haagbeuk

Corylus avellana hazelaar

Quercus robur inlandse eik (klein %)

Viburnum opulus Gelderse roos

Met een plantafstand van 1 x 1,5 m. worden er 200 st. bosplantsoen ingeplant.

2 Steilrand

Bestaande steilrand met hoogstamfruitbomen blijft gehandhaafd.

3 Lindenlaan plantafstand ca. 8-10 maat 10-12

De open plekken in de bestaande lindenlaan worden aangevuld met linden.

In totaal gaat het om 4 st. linden.

NB:

Wat betreft de beplanting:

De opdrachtgever wordt geadviseerd te investeren in de standplaats voorbereiding i.p.v. in grote maten bomen en struiken. Dit is met name voor het aanslaan van de beplanting erg belangrijk, zeker met de zomers van de afgelopen 5 jaren. Daarnaast is het erg belangrijk in droge tijden regelmatig en op tijd! water te geven. Het sortiment kan nog iets wijzigen maar zal bestaan uit inheems streekeigen plantmateriaal.

Piepersweg

Zoals aangegeven worden de schuren aan de Veenhuisweg afgebroken waardoor bouwruimte ontstaat aan de Piepersweg. Hier worden 2 nieuwe woningen gerealiseerd.

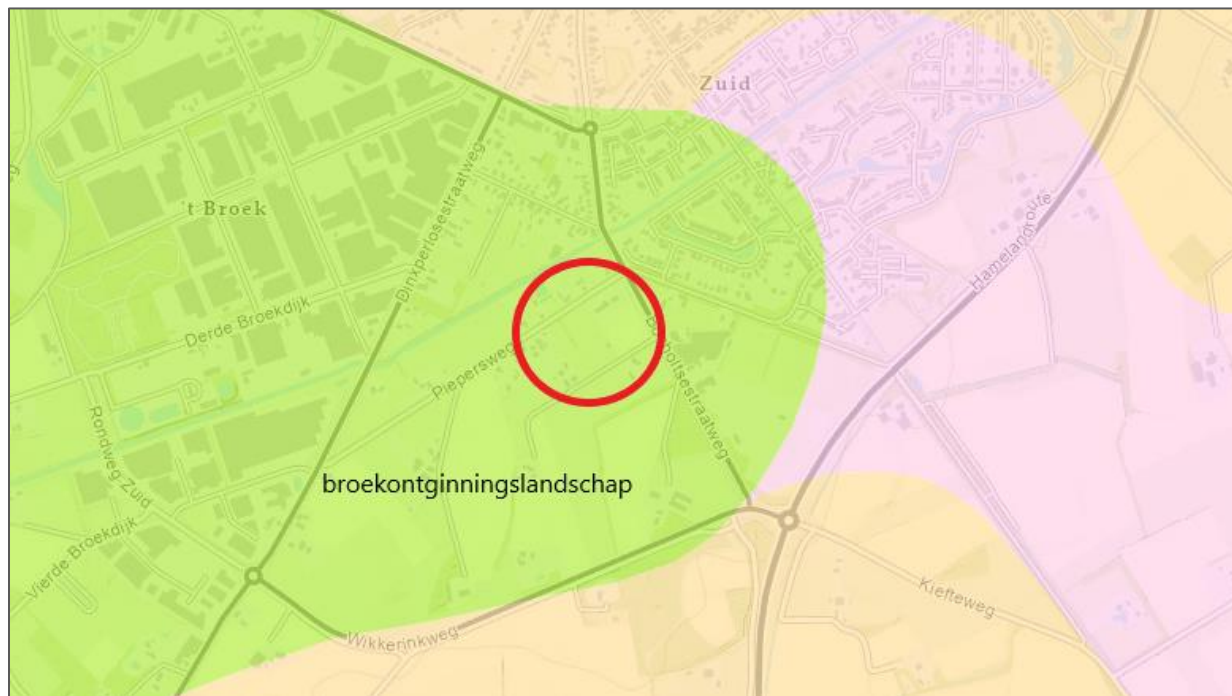

Locatie plangebied Piepersweg

De locatie en detaillering van de nieuw te bouwen woningen worden nader uitgewerkt, momenteel is dat nog niet concreet. Het gebied rondom de nieuwe woningen zal hoogstwaarschijnlijk als erf cq. tuin ingericht worden en wordt in een volgende fase uitgewerkt.

Huidige situatie

Landschappelijk gezien ligt het plangebied aan de Piepersweg in het broekontginningslandschap.

Dit landschapstype treffen we aan op de lager gelegen delen. In het verleden bestonden deze gebieden uit venen, natte broekbossen, struwelen en schraallanden. Rond het begin van de twintigste eeuw werden deze gebieden ontgonnen en ontstond een landschap met smalle percelen wei- en hooiland. Op de perceelsscheidingen groeiden elzen en wilgensingels. Vanwege de nattigheid ontbrak tot vrij recent bebouwing in deze gebieden. In de tweede helft van de twintigste eeuw zijn verschillende van deze gebieden opnieuw ingericht en verder ontwaterd waardoor ook bebouwing zijn intrede deed. In de loop van de tijd is het merendeel van het broekontginningslandschap ontgonnen. Enkele delen zoals het Aaltens Goor zijn bewaard gebleven zonder bebouwing en met de verkaveling van de vorige eeuw.

Belangrijk in dit landschapstype zijn de elzen- en wilgensingels. Van oudsher worden deze regelmatig afgezet waarna vervolgens de stobben weer uitlopen. Hierdoor blijven deze singels zeer dicht van structuur. Bij veel singels in dit landschapstype is dit beheer in de tweede helft van de vorige eeuw gestopt omdat de opbrengsten lager werden dan de kosten. Hiermee is het landschap opener geworden.

Hieronder is door middel van kaarten de ontwikkeling van het landschap in de afgelopen eeuw zichtbaar gemaakt:

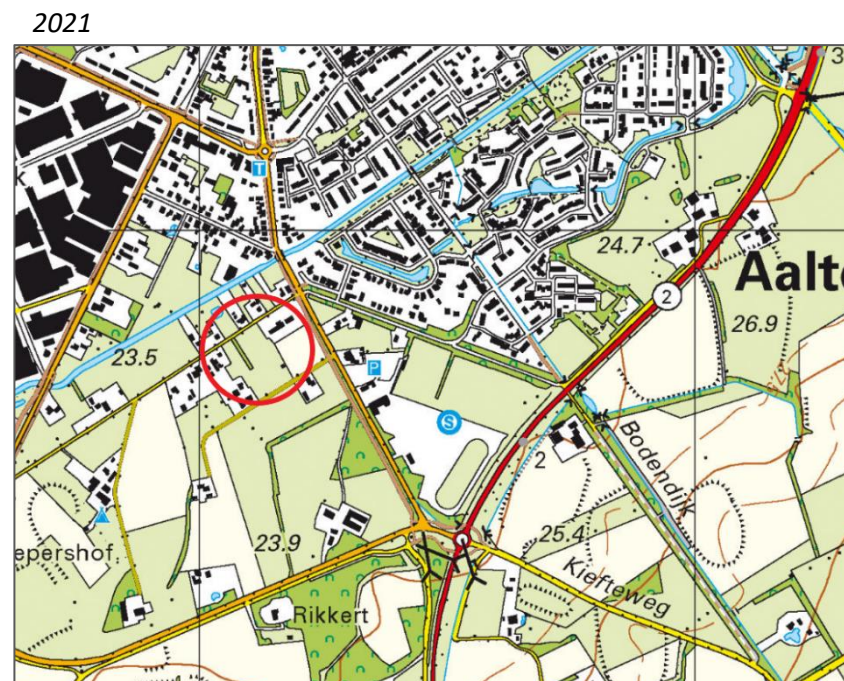
ca. 1900

ca. 1950

ca. 1980

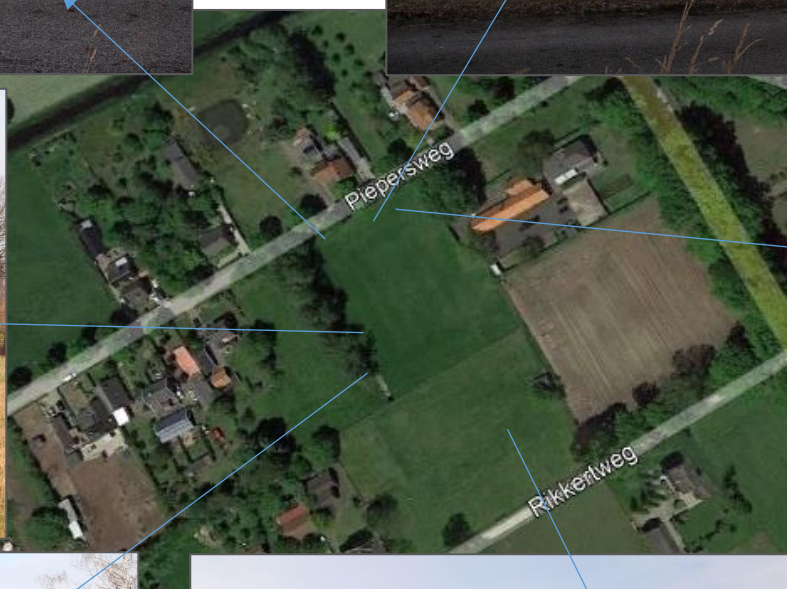

2021

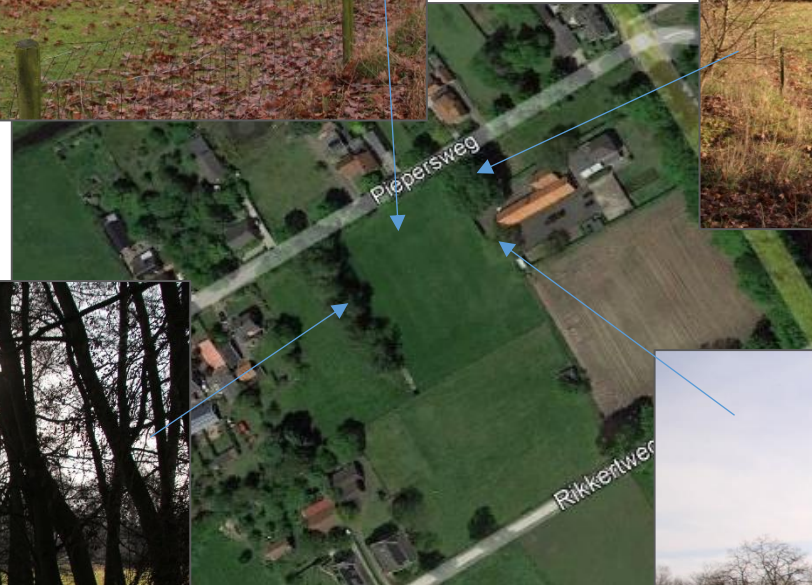
Op de verschillende topografische kaarten is te zien dat het landschap enigszins is veranderd. De kleinschaligheid van de verkaveling en de aanwezigheid van vele houtsingels is zo goed als verdwenen. De bebouwing van zowel het dorp Aalten als de industrie van Aalten is behoorlijk uitgebreid richting de Piepersweg. De wegenstructuur daarentegen is grotendeels intact gebleven.

Huidige situatie

Aan de Piepersweg staat momenteel meerdere bebouwing. Doordat het tegen de rand van het dorp, tegen het buitengebied ligt, is er in verhouding tot de bebouwing in het dorp, meer ruimte om de bebouwing. Dit is op veel plekken ingevuld met paardenweitjes en paardenbakken. Op de locatie waar de fam. Hoftijzer wil gaan bouwen is aan de zuid-westzijde een fraaie elzensingel aanwezig. Het kavel bestaat momenteel uit grasland.

Huidige situatie foto
impressie vanuit
weiland/plangebied
richting
landschap/omgeving

huidige situatie foto impressie vanuit landschap/omgeving richting plangebied

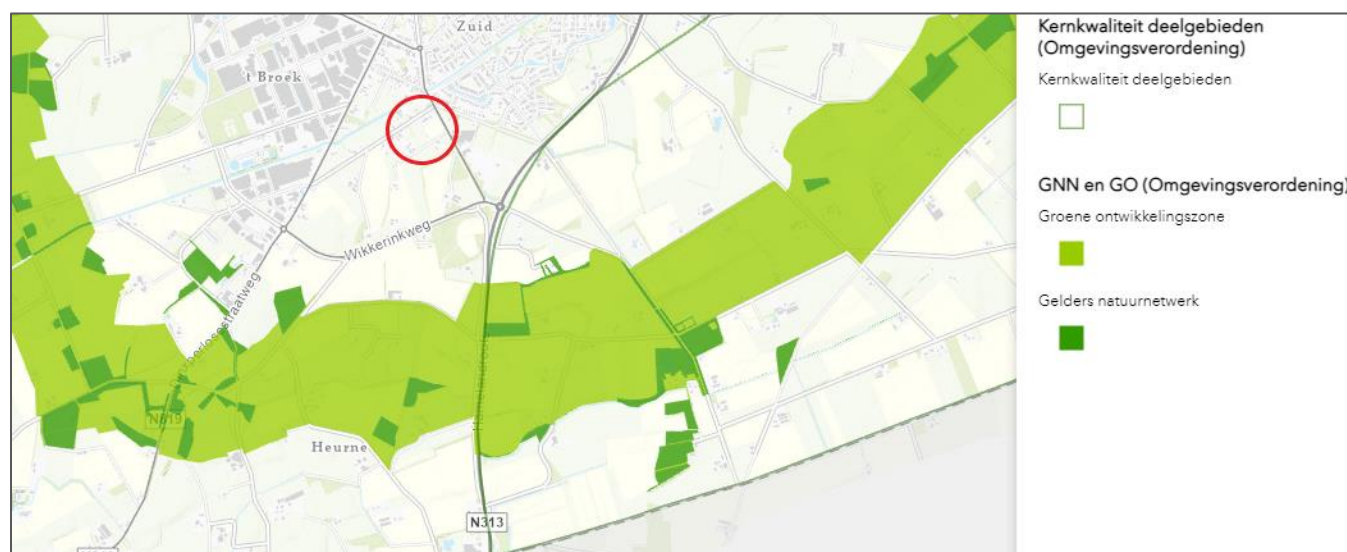
Beleid

Rijk/provincie

De natuur in Nederland is behoorlijk versnipperd. Om daar verandering in aan te brengen, leggen het Rijk en provincies sinds 1990 een samenhangend netwerk van grote en kleine natuurgebieden en natuurlijke cultuurlandschappen aan: het Gelders NatuurNetwerk (GNN). Het GNN is een gebied met een samenhangend netwerk van binnen de provincie Gelderland bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang dat strekt tot de veiligstelling van ecosystemen met de daarbij behorende soorten. Dit Gelders natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens zoekgebied voor te realiseren nieuwe natuur.

Het doel van het GNN is om te komen tot duurzame populaties van kwetsbare planten en diersoorten. Om de planten en diersoorten gezond en veerkrachtig te houden, moeten ze in verschillende leefgebieden kunnen voorkomen. Dit is belangrijk voor de voortplanting, het bevordert de genetische variatie binnen een soort. Soorten hebben zo meer overlevingskansen en meer uitwisselingsmogelijkheden.

Het plangebied ligt buiten de groene ontwikkelingszone van het GNN.

Gemeente

In het bestemmingsplan van de gemeente Aalten is het plangebied begrensd als 'enkelbestemming agrarisch met waarden' met 'archeologische lage verwachting'.

De gemeente Aalten heeft voor het gemeentelijke beleid een landschapsontwikkelingsplan (LOP) opgesteld. Binnen dit plan valt het plangebied onder deelgebied 7: de Aaltense Heurne. Voor dit gebied zou er aandacht besteed moeten worden aan o.a. elzensingels, heggen, hagen en hoogstamboomgaarden.

Toelichting op de landschappelijke inpassing

Zoals hierboven aangegeven bestaat het plangebied aan de Piepersweg momenteel uit grasland met aan de zuid-westzijde een fraaie elzensingel. Het gebied direct rondom de nieuwe woningen zal als erf cq. tuin ingericht worden en wordt in een volgende fase uitgewerkt.

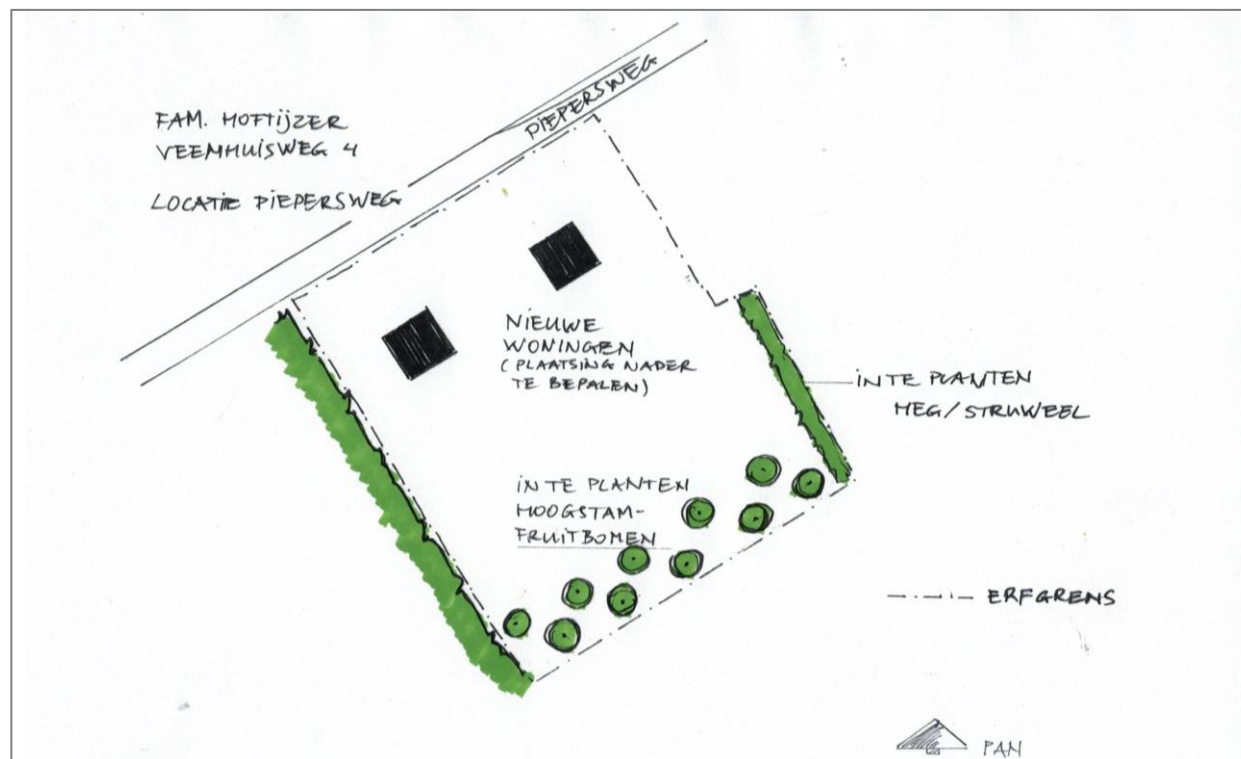
Door het aanbrengen van een beplanting aan de oostzijde wordt het plangebied ter plekke, kleinschaliger met verkavelingslijnen vergelijkend met de geschiedenis. Aan de zuidzijde van het plangebied worden diverse hoogstamfruitbomen ingeplant. Hiermee wordt het kavel meer blokvormig groen ingericht, hetgeen ook een stukje herkenning en verwijzing naar het verleden is.

Hoogstam bomen bieden veel voordelen, zowel voor de natuur als voor het landschap.

De aanwezigheid van holtes (op den duur) zijn geschikt zijn voor talrijke vogels, insecten en vleermuizen. De bloei van de fruitbomen voedt veel bestuivers. Het overvloedige fruit dient niet alleen tot voedsel voor vogels, ook (kleine) zoogdieren en insecten profiteren hiervan. Hoogstamfruitbomen verbeteren het landschap door hun vormen, kleuren en bloemen en als structurerend element.

Door de inplant van de hoogstamfruitbomen wordt de gebouwde omgeving vergroend.

Plan Piepersweg

Bepantingsplan

Piepersweg

Hoogstam fruitbomen

Aan de zuidzijde van de nieuw te bouwen woningen, worden hoogstam fruitbomen ingeplant. In totaal worden er 10 st. verschillende soorten ingeplant (appel, peer, kers, pruim, walnoot).

Vrij uitgroeiende meidoornhaag of struweel

Op de erfgrans wordt een vrij uitgroeiende meidoornhaag of struweel ingeplant.

De heg hoeft geen strak gesnoei­de heg te zijn, daarom wordt voorgesteld om in te planten met meerdere soorten die goed gesnoeid kunnen worden wat zal leiden tot een landschappelijk beeld van een meer vrij uitgroeiende heg. Om het voor bijen interessanter te maken, wordt er ook vuilboom ingeplant. Deze struiksoort is een zeer belangrijke drachtplant voor bijen, blijft wat lager en stoelt goed uit na afzetten. Door het toepassen van verschillende soorten, verschilt o.a. het moment van bloei en de bes dracht. Dit geeft visuele variatie maar deze variatie is ook voor fauna van grote waarde. Door de heg niet jaarlijks te snoeien, maar evt. licht bijsnoeien en wat sterker terug te snoeien 1x per 5-7 jaar, kan de heg zich dusdanig ontwikkelen dat deze redelijk vrij uit kan groeien en ook meer bloeit, hetgeen ook weer zorgt voor meer besdracht.

Op sommige plekken kan de heg wat hoger groeien, op andere plekken kan de heg juist lager gehouden worden.

De totale lengte is 30 m¹. Er worden 3 rijen met 2 st./m ingeplant waardoor het totaal op 180 st. uitkomt. Hierdoor ontstaat een vrij dicht geheel, zeer interessant voor vogels en kleine zoogdieren. Landschappelijk gezien geeft deze invulling het terrein een meer intieme en kleinschaliger karakter, hetgeen voor de beleving aantrekkelijker is.

Sortiment vrij uitgroeiende meidoornhaag

80%	Crataegus monogyna	éénstijlige meidoorn
15%	Frangula alnus	vuilboom
5%	Rosa canina	hondsroos

Sortiment struweel

Carpinus betulus	haagbeuk
Corylus avellana	hazelaar
Crataegus monogyna	éénstijlige meidoorn
Frangula alnus	vuilboom
Rosa canina	hondsroos

Viburnum opulus Gelderse roos

NB:

Wat betreft de beplanting:

De opdrachtgever wordt geadviseerd te investeren in de standplaats voorbereiding i.p.v. in grote maten bomen en struiken. Dit is met name voor het aanslaan van de beplanting erg belangrijk, zeker met de zomers van de afgelopen 5 jaren. Daarnaast is het erg belangrijk in droge tijden regelmatig en op tijd! water te geven. Het sortiment kan nog iets wijzigen maar zal bestaan uit inheems streekeigen plantmateriaal.

Kostenraming Veenhuisweg en Piepersweg

Wat betreft de aan te brengen beplanting voor zover die in dit voorstel aangegeven staan is hieronder een kostenraming weergegeven. Dit betreft het leveren en het inplanten van de beplanting. Uitgaande van peildatum december 2022.

Leveren:

380 st. bosplantsoen
10 st. hoogstamfruitbomen
4 st. laanbomen
Subtotaal € 725,-

Inplanten

380 st. bosplantsoen
10 st. hoogstamfruitbomen, incl. boompaal en band
4 st. laanbomen, incl. boompaal en band
2 m³ veencompost leveren en verwerken
Subtotaal € 1100,-

Prijzen afhankelijk van seizoen prijzen, gewenste en leverbare grootte.
Kostenraming is excl. evt. rasterwerk en excl. bessenstruiken.

Referentiebeelden

kruidenrijke sloot(randen) met aan beide zijden afrastering op een wat ruimere afstand.

Dubbelzijdige lindenlaan 1 rij beide zijden weg

of dubbel eenzijdig

